

**KOHTUTE HALDAMISE NÕUKOJA
ÜHEKSANDA ISTUNGI
PROTOKOLL**

TALLINN

29. august 2003.a.

Kohal viibisid

Uno Lõhmus, Riigikohtu esimees, kohtute haldamise nõukoja esimees
Malle Seppik, Tallinna Ringkonnakohtu kohtunik
Ago Kutsar, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik
Jaano Odar, Riigikohtu kohtunik
Hurma Kiviloo, Tallinna Halduskohtu kohtunik
Jüri Pihl, Riigi peaprokurör
Aivar Pilv, Advokatuuri esindaja, vandeadvokaat
Siiri Oviir, Riigikogu liige, *saabus kell 11.15*

Margus Sarapuu, Justiitsministeeriumi asekantsler, sõnaõigusega
Ingrid Tiislär, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse juhataja
Timo Ligi, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse nõunik
Kristel Laurson, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse referent

**Juhatas
Protokollis**

Uno Lõhmus, Riigikohtu esimees
Kristel Laurson, Justiitsministeeriumi kohtute osakonna kohtuhaldustalituse referent

Koosolek algas: **11.00**
Koosolek lõppes: **12.30**

Päevakord

1. Eelmise istungi protokollki kinnitamine
2. Eelarveprioriteedid

1. Eelmise istungi protokollki kinnitamine

Lõhmus – Pealkiri tuleb parandada.

Tiislär – Hr Kiidjärv tegi paranduse, et kohalolijate nimekirjas peaks tema olema märgitud hääleõigusega, mitte sõnaõigusega.

Seppik – Neljanda lehe lõpus peaks olema: „Ei ole olnud objektiivset analüüsi“.

Odar – Viiendal leheküljel on viga – „koha“ asemel peab olema „kohta“.

Otsus: protokoll kinnitada koos parandustega.

2. Eelarveprioriteedid

Lõhmus – Ministeerium korrigeerib eelarve kujundamise põhimõtete dokumenti. Seda ei ole veel tehtud.

Sarapuu – Põhimõtete eelnõu ei ole veel valmis. 29. augustil pidime rääkima eelarveprioriteetidest. Juuni lõpus saatsime nõukoja liikmetele eelarvet käsitlevad dokumendid. Lisamaterjale ei küsitud. Järelikult oli materjal piisav. Järgmisel aastal tõusevad kohtunike palgad, sinna broneeritud ca 10 lisamiljonit. Aktsepteeritud on ka prokuratuuri tugevdamist ca 10 miljoni krooni ulatuses. Viimasena on aktsepteeritud kohtute personaliarendust. Põhiliselt on selleks palgad – 5 miljonit. Kõik kokku 35 miljonit. 93 miljonit jäi lahkarvamustesse. Rahuldati 35 miljoni taotlus.

Kohtunike palgatõusu osas vaidlusi ei ole, see on seaduses. Prokuratuuri tugevdamise osas on läbi-rääkimised ees. Kohtuametnike palkade osas tuleb võtta seisukoht – kas suurendada koosseisu või tõsta ametnike palka.

5 miljonit on koos sotsiaalmaksudega, mis teeb tegeliku summa väiksemaks. Praegu on konsultandi palk 4737 krooni, lisaraha eest saaks selle 6700 kroonini tõsta. Istungisekretäri palk on praegu 4371 krooni, tõsta saaks 5000 kroonini. Kohtusekretäri palk on praegu 3378 krooni, tõsta saaks 4000 kroonini. Saab ka arvestada, mis on prioriteedid ja seda teiste arvelt teha – näiteks kui prioriteediks on konsultandid, siis nendel palka tõsta ja istungisekretäridel mitte.

2004 eelarveläbirääkimised ei ole veel lõppenud. Summa võib suurenedagi, aga ta võib ka väheneda. Kui mitte valitsuses, siis näiteks parlamendis. 2004 eelarve ei rahulda kõiki vajadusi. Täielikult lahendamata ka õigusabi teema. Kõige osas, mida 2004 ei saa, tuleb taotlemist jätkata 2005 eelarve meetlemisel.

Lõhmus – Milline on lõplik kohtule mõeldud eelarvesumma?

Sarapuu – Ma ei tea, milline on kohtute eelarve kogusumma, ma rääkisin ainult lisataotlustest. Kogusummat teavad finantsanalüütikud.

Lõhmus – Me ei saa rääkida prioriteetidest, kui me ei tea summasid.

Sarapuu – Te oleksite võinud taotleda raamatupidajate kaasamist nõupidamisele. Mul ei ole eelarvest nii detailset ülevaadet.

Kiviloo – Me arutame siin Justiitsministeeriumi prioriteete, aga meil on ikkagi kohtute haldamise nõukoda. Nõukoda saab seisukohad kujundada, kui me teame, millistest summadest jutt on. Kas summad suurenevad või vähenevad. Mina eeldasin küll, et ministeeriumist on asjatundja tänaseks kohale kutsutud.

Lõhmus – Kohtunike palgad tulenevad seadusest, nii et sellest suurenemisest ei ole mõtet rääkida.

Sarapuu – Me ei saa seda 10 miljonit kahe silma vahele jätta, mis kohtunike palkadeks läheb.

Lõhmus – Me pole ikka veel vastust saanud, kas kohtutel on enda eelarved või mitte. Peame arutama, kas on vaja kohtutel oma eelarvet. Eelarve reservis oli 40 miljonit krooni. Milleks on nii suurt reservi vaja?

Sarapuu – Reserv oli nii suur peamiselt sellepärast, et ei teatud veel keskmist palka ja kohtunike palgavahe kompenseerimiseks jäeti raha reservi. Kui keskmine palk selgus, anti kohtutele raha juurde.

Odari – Kas meid peab huvitama see, palju juurde tuleb. Võib-olla hoopis vähendatakse. Võib-olla oleks mõistlik rääkida, kuhu raha jaotada, kui näiteks üldse juurde ei tule. Lisaks palkadele on ju ka muud kulutused. Kas prioriteetidest rääkides ei peaks hoopis sellest rääkima?

Oviir – Majandamiskulud on kõik ühe rea peal, see peaks küll finantsisti eriala olema. Ilmselt on ministeeriumil kohtute eelarve, mida vastavalt vajadusele muudetakse. Küsimus on selles, kas muudetakse kohtute või ministeeriumi initsiatiivil.

Sarapuu – Enamuses on muutmise sisuks suurendamine kohtute taotlusel. Vähendamist tuleb harva ette. Suurendatakse reservist. Kui kohtuniku koht on tühi, siis seda ressursi hoitakse meil. Ei anta raha alla. Kui keskmine palk tuleb väiksem, kui planeeriti, siis ülejääk jääb reservi. Enamus reservist anti kohtutesse uuesti tagasi. Kohtunikud said jaanuaris oma vana palka, kuna ei olnud teada keskmist palka. Statistikaamet ütleb keskmise palga 20 veebruaril. Täpne tuleb juunis. Me ei teadnud, kas keskmine juunis tõuseb või langeb.

Oviir – Riigikogus toimub korrigeerimine märtsikuus. Samamoodi peab toimuma ka kohtunike palkade arvestamine.

Sarapuu – Meie tegime ettepaneku võtta aluseks veebruaris antud keskmine palk. Riigikohtu ja teiste kohtute kohtunikega suheldes selgus, et nemad nõuavad palga korrigeerimist ka juunis.

Oviir – Kas poleks otstarbekas korrigeerida vaid kord aastas?

Lõhmus – Probleem on selles, et kohtutel ei ole oma eelarvet, mis seaduse alusel peab olema. Ainuke esimees täna siin on hr Kutsar.

Kutsar – Kui eelarve tuleb, siis tean, et selline raha mul on. Tean, et kui häda käes, on võimalik veel kuskilt saada. Ma võin ise ka eelarves reservi jätta. Kui koht vabaneb, siis see summa võetakse ära.

Lõhmus – Selle raha eest saaks näiteks ajutiselt konsultandi tööle võtta. Et leevendada kohtuniku puudumist.

Sarapuu – Enamus juhtumeid on niisugused, et kohtunik on haige või lapsehoolduspuhkusel. Tema asemele ei saa kedagi võtta. Kui Tallinnas jääks kohtunikukohti vähemaks, siis ei saaks selle raha eest tuntavalt palku tõsta. Põlvas oleks see summa palju suurem, mis ühele inimesele maksta. Siis tekiks olukord, kus Põlvas on väiksem töökoormus, aga suuremad palgad. Ja Tallinnas vastupidi. Meie huvi on see summa kokku koguda ja maksta näiteks igale istungisekretärile 1000 krooni. Siis saavad kõik võrdselt.

Lõhmus – Kui palju kohtunike palkade täpsustamisele juunis kulus?

Tiislär – umbes 600 000 läks juuni täpsustamine maksma. Kõikidele kohtunikele ei antud kogu eelarvet korruga alla.

Sarapuu – Ka koolitusraha ja kohtukulud olid reservis. Reserv oleks vaja tagasi jagada sinna, kus on seda vaja, mitte sinna, kuhu jääk tekib.

Lõhmus – Kohtu esimeestelt võetakse suur osa vastutust ära. Tal ei ole rahajagamisvastutust. Kas see on õige? Reserv peaks mingil määral olema, aga kindlasti mitte nii suur.

Sarapuu – Kohtu eelarve sisaldab ka registrite, kinnistusametite ja kriminaalhoolduste raha. Kas kohtute esimehed tahavad ka neid summasid ise jaotada?

Lõhmus – Kas investeeringuid ei ole eelarves sees? Näiteks arvutid jne.

Sarapuu – Meil on tsentraalne IT-eelarve.

Kiviloo – Me ei täida oma rolli, kui arutame kitsalt kohtute eelarvet. Me peaksime arutama, kas näeme vajadust suurendada koolituskulusid, uute kohtumajade ehitamise vajadust jne. Meie peaksime saama öelda siinkohal, mida kohtusüsteemile vaja on.

Lõhmus – See on õige. Aga teine asi on see, kuidas kohtute esimehed vastutaksid eelarve eest.

Kiviloo – Me peame tagama kohtute arengu, mitte ainult ametnike palgatõusu.

Odar – Käärid on olemas – näiteks Tallinna Ringkonnakohus teeb palehigis tööd ja kõik kohad on täidetud. Aga Virus hoiti üks kohtuniku palk kokku ja jagati see teiste vahel ära. Põhjendus – teised tegid seda tööd ju. Aga ikkagi oli Tallinnas koormus suurem.

Lõhmus – Kohtunikule lisatasu maksmine on seadusevastane.

Kiviloo – Ei ole öeldud, et preemiat maksta ei tohiks.

Sarapuu – Kui te tahate veel mingeid materjale, siis me need toome, aga praegusel hetkel ei teadnud selle vajadusest. Ja detailselt mina kulusid ei tea.

Kiviloo – Mind huvitaksid investeeringud küll. Milliseid kohtumaju on ette nähtud renoveerida, millised on summad. Pärnu Maakohu ja Tallinna Ringkonnakohtu ja Halduskohtu majad on lausa kohtu autoriteeti õigesti.

Lõhmus – Teiseks oleksid investeeringud infotehnoloogiasse. Tahaksime ka teada eelarveläbirääkimiste seis, millised summad on aktsepteeritud.

Kiviloo – Kas kohtute turvalisuse küsimus on praegu maha võetud?

Tiislär – Toimub audit, kus kontrollitakse turvaolukorda. Investeeringuteks on raha kaks miljonit, et neid nõudeid täita. Kõike võib-olla selle raha eest ei saa, aga enamuse saab ära teha.

Kiviloo – Näiteks Tallinna Halduskohtus tuleb esmaspäeval Romeo Kalda protsess. Tema kohta on teada põgenemisplaan. Me oleme arutanud, et peaksime käima vanglates istungeid pidamas. Kui neilt väljasõitmise lõbu ära võetakse, jääb tõenäoliselt ka kaebusi vähemaks. Tasuks mõelda, kuidas selliseid asju tegema hakata.

Sarapuu – Pärast Ida-Viru juhtumit saatsime ringmeili, et kui on turvalisuse küsimusi, kajastatagu seda ka eelarvetes; vähesed tegid seda. Konvoeerimise osas Tartus piloteeritakse projekti – tahetakse vangide konvoeerimine tsentraliseerida. Audit peaks näitama, et turvalisus ei ole päevakorrast maas. IT osas – vahendid on tsentraliseeritud. On miinimum, mis peab tagatud olema. Sellel aasta on plaan prokuratuuri uued arvutid osta, eelmine aasta osteti kohtusse.

Lõhmus – Kas kohtute osakond ei valda informatsiooni IT kohta?

Tiislär – Tarkvara osas on info meie poolt, riistvara osas infosüsteemide talituse poolt.

Kutsar – Riistvara on erinevates kohtute äärmiselt erinev. Narvas on see näiteks 10 aastat Tartust maas. Peaksime kõigepealt mingi üldise taseme saavutama.

Lõhmus – Kas kohtute osakond ei tegele majade remondi ja haldamisega?

Sarapuu – Tegeleme, Timo Ligi tegeleb.

Kiviloo – Siis te saate ju meile informatsiooni anda.

Oviir – Kas on arengukava, millal mingi maja renoveeritakse.

Sarapuu – Kava on olemas. Objektid on järjestatud prioriteetsuse alusel. Aga igal renoveerimisel on ka alternatiiv. RKAS uurib praegu Pärnus renoveerimise asja. Siis selgub, kas sama summa eest saaks uue rendipinna üürida.

Oviir – Kas RKAS on ennast õigustanud või teeb asja hoopis kallimaks?

Sarapuu – Meie jaoks on see asja paindlikumaks teinud. Pärnu mnt 7 renoveerimine maksab ca 50 miljonit. Selle eest saaks Pärnu, Narva ja veel mõned majad korda teha. Peamegi arutama, kas teha üks suur projekt või igal pool natuke.

Kiviloo – Sellele ei saa vastata, kui me ei tea, palju raha kavandatakse.

Sarapuu – Kavandamine on üks asi, aga iseasi, kas raha antakse.

Lõhmus – Nõukoda on nõuandev organ. Eeldame, et ministeeriumil on selge pilt, kuidas ta tahab arendada esimese ja teise astme kohtuid. Selleks on andmed – arvud. Nendega tullakse meie ette ja siis me arutame, kas need sobivad või mitte. Meie tahame, et te tooksite plaanid meie ette ja tõendaksite neid.

Sarapuu – Mais esitasime ministeeriumi prioriteetid. Kohtute üksmeelne prioriteet on laialt öeldes kohtuametnike palk.

Lõhmus – Kas ministeeriumil on plaanis mõõta kohtu töö tulemuslikkust? Tartu omadel on kogemus Narvaga. Seal on hoopis teistsugune töökorraldus.

Sarapuu – Saame võtta välja statistika, võrrelda teiste kohtutega ja anda hinnangu. Töökoormuse statistika analüüsi pinnalt mõõdame töötulemusi.

Lõhmus – Järgmisel korral tahame ülevaadet investeeringute kohta (hooned, IT) ja eelarveläbirääkimiste seisu kohta (kui suur oli taotlus, kui suures osas on aktsepteeritud).

Oviir – Millal valmib turvaaudit? Võiksime ka selle tulemusi arutada.

Tiislär – Turvaaudit saab valmis novembriks-detsembriks.

Lõhmus – Kuidas on kohtade täitmisega, mille ümber jagasime?

Tiislär – konkursi kuulutamise käskkiri on ministri poolt allkirjastatud. Kuulutus on veel avaldamata. Ootasime kohtade ümberjagamise määruse jõustumist. See ilmus alles 14. juulil. Juuni lõpus saatsime ära.

Sarapuu – Juuni lõpus on Riigi Teatajas järjekorrad pikemad.

Seppik – Alati toimuvad kõik konkursid korraga. Kas ei saaks nii teha, et kui on koht, siis kohe konkurss kuulutada.

Sarapuu – Kuna kohtunikueksamikomisjon on hakanud sisulisemalt asjale lähenema, siis kasvaks nende koormus, kui me hakkaksime ükshaaval konkursse korraldama. Linnakohtusse konkursi ei saa veel kuulutada, kuna ei tea, kas ümberpaigutamiste käigus tuleb sinna veel kohtunikke.

Tiislär – Linnakohtusse tuleb kaks kohtunikku, üks läheb ära ja Raplas on täitmata koht. Seega ei jää ühtegi kohtunikku üle.

Sarapuu – Üleminejad tunnevad huvi, millal on üldkogu. Osadel oleks juba võimalik minna 1. oktoobril uude kohta.

Lõhmus – Kahe nädala jooksul lahendame selle asja ära. Meieni jõudis kiri alles nüüd.

Järgmine istung toimub **12. septembril 2003.a kell 12.00.**

Uno Lõhmus

Kristel Laurson